

ČTEME?

Obyvatelé České republiky a
jejich vztah ke knize

Jiří Trávníček

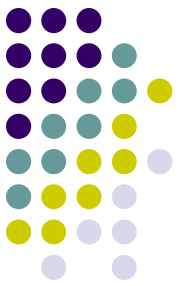

Čteme?

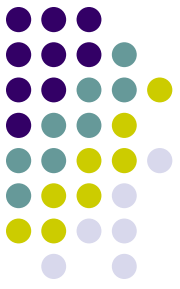

- 1. reprezentativní šetření zaměřené na čtení v ČR (předchozí výzkumy problematické z pohledu výzkumného vzorku apod.)
- podpora NK ČR, AV ČR, MK ČR
- inspirace – Polsko, Německo, USA, Kanada
- 1/4 zaměřena na knihovny (bude se v dalších ročnících měnit)

Forma

- kvantitativní výzkum
- dotazník s 38 otázkami, face-to-face, cca 30 min
- uzavřené, polouzavřené, otevřené otázky
- na 2 vyplněné dotazníky osloveni 3 respondenti (vysoká návratnost)
- zkreslení – sebehodnocení respondentů
- šetření prováděno v květnu/červnu 2007

Respondenti

- soubor odpovídal složení populace v ČR (věk, pohlaví, ekonomická aktivita, kraj, velikost místa bydliště)
- vzdělání!
- respondenti 15+
- rozdílené historické zkušenosti nejmladší a nejstarší generace

Zkuste si odpovědět

- Kolik knih asi máte doma?
- Jak často čtete?
- Kolik minut průměrně denně věnujete četbě?
- Čtete více o víkendu nebo ve všední den?
- Odkud získáváte informace o zajímavých knihách?
- Kolik knih ročně přečtete?

Zajímavé výsledky

- 83% obyvatel ČR přečte za rok aspoň 1 knihu
- četbě knih věnujeme průměrně 41 min. denně
  - sledování TV 111 min. denně
  - poslouchání rozhlasu 113 min.
  - sledování videa a DVD 51 min.
  - internet 86 min.
- nejsou rozdíly mezi víkendem a všedním dnem

Zajímavé výsledky

- nejčastěji čteme několikrát týdně (23%)
- zdrojem informací o knihách nejčastěji okolí (17%)
- 56% si myslí, že nelze mít přehled o vydávaných knihách
- průměrný počet knih v domácnostech je 274
- 1% obyvatel ČR doma nemá žádnou knihu

Čtenářství a nečtenářství

- aspoň 1 přečtená kniha za rok
  - jasné ohraničení
  - možnost pro mezinárodní srovnání
  - špatný odhad v dlouhém časovém úseku
    - 17 % obyvatel nečtenáři
- čtení knih aspoň jednou měsíčně
  - čtenářské návyky
  - typické a netypické měsíce
    - 35,5% obyvatel nečtenáři

Čtenářství a nečtenářství

- Muži (23%) jsou nečtenáři 2x častěji než ženy (12%)
- Křivka životního cyklu se v souvislosti se čtením vlní (poklesy a vzestupy čtenářské aktivity)
- Vzdělání, povaha práce
- průměr nečtenářství EU (před rozšířením v roce 2004) je 42% (my 17,2%), v Portugalsku dosahuje nečtenářství přes 60%

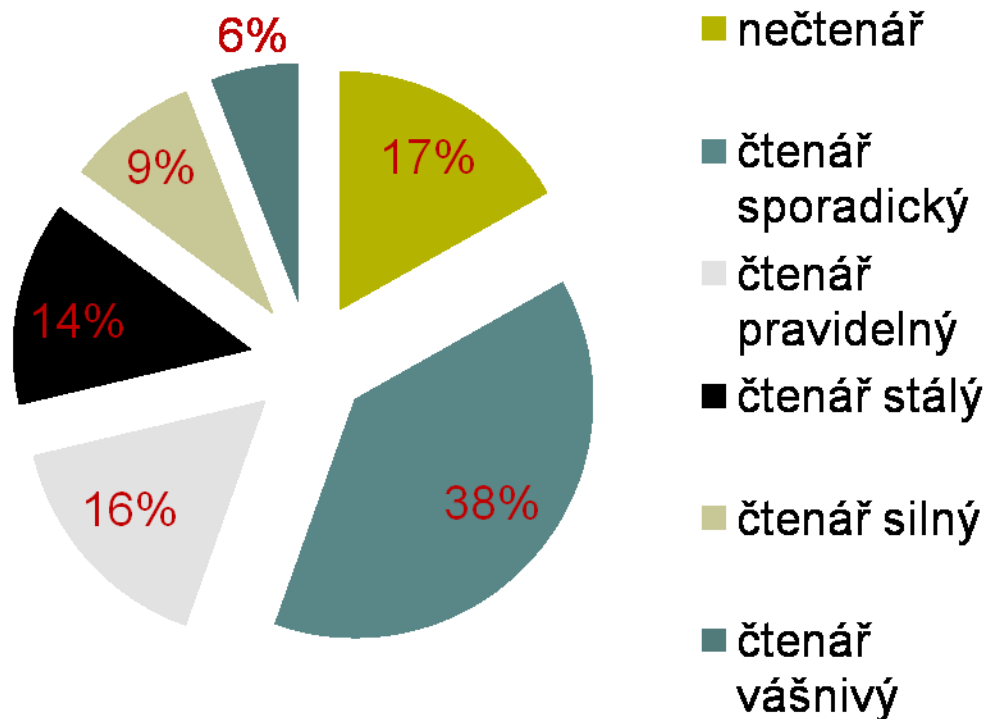
Nečtenářství

- Nečtenář – muž, starší 65 let, nejnižší příjmová kategorie, základní vzdělání, venkov, manuální práce nebo na půl (fyzická mentální)
- Důvody
  - Nedostatek času
  - Čtení knížek je nebaví
  - Vše, co potřebují vědět se mohou dozvědět z jiných médií
  - 10% uvádí, že dříve četli, ale přestali

Čtenářství

Nečtenář 0 knih

-
- Čtenář sporadický 1-6
  - Čtenář pravidelný 7-12
  - Čtenář častý 13 +
    - čtenář stálý 13-24 knih
    - čtenář silný 25-49 knih
    - čtenář vášnivý 50 a více

Čtenářství

- Průměrně přečteme 16,1 knih ročně (medián 8)
- Vášnivý čtenáři čtou průměrně 82 knih ročně
- Vášnivé čtenářství se pojí s dostatkem času (většinou ekonomicky neaktivní)

Čtení v souvislostech

- aktivní čtenáři jsou i aktivnější ve svých koníčcích
- čím více je povolání spojeno s duševní prací, tím více se překrývá volný a pracovní čas a čtení je součástí obojího
- nejvíce čteme současnou beletrii
- muži upřednostňují literaturu faktů
- od knih očekáváme nejčastěji zábavu a napětí, informace

Čtení v souvislostech

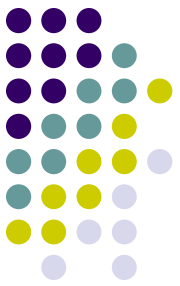
- Cestu ke čtení ovlivňuje
  - Rodina (49%) - doma se četlo, doma bylo mnoho knih, mluvil o knihách s rodiči
  - 33% obyvatel uvádí, že si cestu našlo samo
  - 18% ke čtení přivedla škola nebo knihovna
  - 33% uvedlo, že neví
- Oblíbený autor, kniha

Domácí knihovny

- průměrně 274 knih, medián 120
- 3% mají doma více jak 1000 knih
- zvětšují se s věkem
- více knih se nachází v domácnosti bez dětí (289) než s dětmi (204)
- 70% lidí v ČR má ve své domácí knihovně na 50 svazků X v Polsku nebo Německu má nad 50 svazků pouze přibližně polovina obyvatel (48 respektive 50%)

Knihovny

- V ČR jedna z nejhustších sítí knihoven
- Nová role po roce 1989
- Automatizace, digitalizace, veřejný internet
- od 2004 pokles výpůjček i počtu registrovaných čtenářů ve VK
- nárůst počtu návštěvníků v roce 2007 na své dosavadní maximum (dostupnost internetu -> očekávaný pokles s rozšířením v domácnostech)

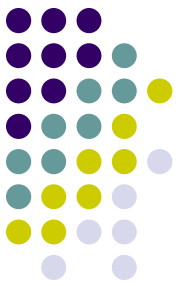

Knihovny

- Veřejné knihovny navštívilo v roce 2006 40 % obyvatel ČR
- 33% obyvatel ČR nikdy v knihovně nebylo
- 79% je se službami veřejných knihoven spokojeno
- nejčastěji se do knihovny chodí 1x měsíčně
- oblíbenost služeb – půjčování knih, půjčování časopisů, čítárny, studovny, kopírování, internet

Knihovny

- Obecně panuje nedostatečné povědomí o tom, jaké služby knihovny nabízejí
- 97% návštěvníků knihovny využívá půjčování knih
- Lidé očekávají zejména informace o nových knihách a besedy o knihách => ale pouze 6% lidí uvádí knihovnu jako zdroj informací o nových knihách

Knihovny

- 33% obyvatel ČR nikdy v knihovně nebylo
  - Jiné zdroje (34%) – knihy kupuje, půjčuje od přátel
  - Chyba knihovny (31%) – vadí půjčování, knihovna daleko, neatraktivní tituly, není v obci, krátká nebo nevhodná půjčovní doba
  - Nemá čas (23%)
- 32% lidí uvedlo, že není nic, co by je přimělo chodit do knihovny

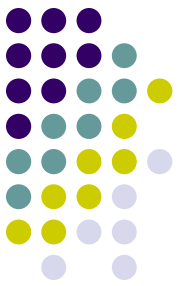
Knižní trh

- změna po roce 1989
- ekonomická bariéra - knihy jsou drahé
- cena knih ovlivňuje počet čtenářů knihovny
- průměrně zakoupíme za rok 7 knih a utratíme za ně 1 303Kč
- 71% koupilo za rok aspoň 1 knihu
- špatná orientace ve vydávaných knihách
  - denně vychází asi 50 knih

Shrnutí

- průměrné hodnoty čtenářské kultury ukazují, že jsme na tom dobře v souvislosti s euroamerickou společností
- velké rozdíly mezi průměrem a mediánem ukazují, že tahounem jsou silné elity
- čtení jde za vzděláváním, ale není jen čistě intelektuálním podnikem
- místo bydliště má malý vliv na čtení (vs. jiné země)

Shrnutí

- nepřítelem četby není internet (slabí i vášniví čtenáři u něj tráví přibližně stejný čas), ale pasivní media - TV, video (slabí čtenáři u nich tráví výrazně více času než čtenáři vášniví)
  - v jiných zemích internet četbu podporuje – informace o knihách, nákup přes internet

Děkuji za pozornost